

Plan badań

Ostrów Tumski jest miejscem szczególnym w przestrzeni miasta Wrocławia. Trwające od ponad 100 lat prace archeologiczne na terenie Ostrowa pozwoliły odsłonić wiele relikwów wcześniejszej zabudowy – począwszy od umocnień drewniano – ziemnych z przełomu wieku X/XI poprzez architekturę kamienną, murowaną aż do pozostałości założeń z czasów nowożytnych. Historycznie, pierwszy gród na Ostrowie Tumskim stanowił siedzibę Piastów. Na nim w wieku XI powstała murowana kaplica św. Marcina oraz we wschodniej części wyspy, będącej własnością biskupa wrocławskiego, pierwsza katedra – także na początku wieku XI. W wieku XII i XIII rozwijała się zabudowa Ostrowa Tumskiego z materiałów trwałych a całą wyspę otoczono murem obronnym. Od roku 1315 przeszedł on pod zarząd władz kościelnych i stał się siedzibą władzy biskupiej. Na przełomie wieku XV/XVI zburzony został zamek a na początku wieku XIX zasypana została odnoga Odry, która pierwotnie oddzielała Ostrów od osiedli Ołbin i Szczytniki.

Teren inwestycji otoczony jest architektonicznymi zabytkami. Od północy przylega do niego duży, ceglany, neogotycki budynek powstały w latach 1895-1896, mieszczący obecnie bibliotekę kapitułną. Część południową zajmuje budynek barokowy, powstały w 1756, z dobudowaną w XIX wieku klatką schodową. Dziś znajdują się w nim zbiory Muzeum Archidiecezjalnego. Od zachodu ulokowany jest Dom Kapituły Katedralnej, zbudowany w stylu gotyckim, w wieku XIV i przebudowany w renesansie. Część wschodnią zajmują ceglane, XX wieczne budynki przeznaczone do wyburzenia.

Prace archeologiczne prowadzone będą zgodnie z zasadami etyki i metodyki badań archeologicznych. Wszystkie działania w terenie nastawione będą na rzetelne pozyskanie informacji naukowych z badanego obszaru. Wyprzedzające

badania archeologiczne związane będą z inwestycją polegającą na przebudowie Muzeum Archidiecezjalnego wraz z rozbudową o łącznik podziemny. Całkowita powierzchnia terenu przeznaczonego do badań wyniesie 290 m² placu głównego oraz około 100 m wykopów liniowych, biegnących dookoła budynku biblioteki. Dodatkowo robiona będzie winda osobowa o wielkości 6,5 m² i towarowa – 27,60 m². Wymieniana będzie również posadzka w Bibliotece Kapitulnej, przy której głębokość ingerencji w podłoże wyniesie max. 0,5 m. Maksymalna głębokość dla całego wykopu to 3,5 m. Wszystkie zamierzenia budowlane zaznaczone będą na mapie dołączonej do wniosku. Z uwagi na wyjątkową lokalizację przedsięwzięcia oraz sąsiadujące obiekty zabytkowe, jedynie zaburzona warstwa górna (o miąższości określonej wykopem sondażowym przed realizacją prac) usunięta będzie mechanicznie. Eksploracja pozostałych nawarstwień odbywać się będzie ręcznie. Teren zostanie podzielony na ary lub inne mniejsze jednostki, w obrębie których dokumentowana będzie substancja zabytkowa. Poziom eksploracji wyznaczać będą jednostki stratygraficzne a nie warstwy mechaniczne. Każdy poziom będzie dokumentowany rysunkowo i fotograficznie a w jego zasięgu metrykowane będą zabytki ruchome. W przypadku natrafienia na architekturę zabytkową murowaną lub drewnianą, konstrukcja odsłaniana będzie w całości, w celu jak najdokładniejszego zadokumentowania reliktyw. Ze wszystkich poziomów pobrane zostaną próby do analiz specjalistycznych. Wszystkie odkryte zabytki ruchome poddane zostaną konserwacji. Jeżeli na etapie prac wykopaliskowych zaistnieje taka potrzeba w badaniach uczestniczyć będą specjaliści z dziedziny architektury zabytkowej, antropologii, historii sztuki.

Badaniom archeologicznym towarzyszyć będzie dokumentacja naukowa wykorzystana w zakresie:

a) dokumentacji opisowej:

stosowana do opisu warstw, konstrukcji, obiektów i ich korelacji, ułożenia zabytków i ewentualnych destruktywów; zawarta będzie w dzienniku badań oraz polowych kartach warstw;

b) dokumentacji rysunkowej:

obejmie ona profil wykopu, plan rozmieszczenia ewentualnych konstrukcji, plany i przekroje jednostek stratygraficznych – warstw, obiektów oraz istotne szczegóły zaobserwowane podczas eksploracji i znalezisk in situ; w zależności od potrzeb stosowana będzie skala 1:10, 1:20, 1:50, 1:100;

c) dokumentacji fotograficznej:

zarejestrowane zostanie położenie wykopu w stosunku do obecnego krajobrazu, doczyszczony nawarstwienia, konstrukcje, przekroje, sposoby zalegania zabytków w wykopie oraz wszystkie istotne informacje pozyskane trakcie badania stanowiska;

d) inwentarzy:

ta kategoria stosowana będzie w stosunku do jednostek stratygraficznych, zabytków, próbek, dokumentacji rysunkowej i fotograficznej.

Po zakończeniu prac wykopaliskowych cały materiał zabytkowy, odpowiednio zakonserwowany i zapakowany, przewieziony zostanie do Muzeum Miejskiego we Wrocławiu a teren zostanie zagospodarowany przez inwestora. Jeżeli wyniki badań będą tego wymagały, zostaną opublikowane w wybranym periodyku archeologicznym.

mgr Witold Waniek

Waniek W. 10-1

Plan badań – uzupełnienie

Dodatkowym elementem uzupełniającym do planu badań, który został złożony 28.10.2015 r., jest przeprowadzenie 3-4 wykopów sondażowych w miejscach zaznaczonych na planie, w związku z zaistniałą potrzebą wykonania archeologicznych badań sondażowych do właściwego projektu budowlano-konserwatorskiego. Ich celem jest określenie struktury muru zewnętrznego styku dwóch budynków określonych na planie, jako A i C oraz przy budynku B, a także w części wschodniej piwnicy budynku A. Wielkość sondaży na zewnątrz obiektów uzależniona będzie od możliwości technicznych (prace wykonywane będą ręcznie, bez użycia sprzętu ciężkiego) i nie powinna przekroczyć wielkości 1,5x1,5m i głębokości 1,5m. Wewnątrz budynku A głębokość uzależniona będzie od miąższości warstw stanowiących posadzkę oraz warunków hydrologicznych. Wszystkie sondaże zostaną udokumentowane rysunkowo i fotograficznie oraz precyzyjnie naniesione na plan obiektu. Przeprowadzona zostanie również pełna analiza odkrytych nawarstwień, konstrukcji oraz pozyskanego materiału ruchomego. Po wykonaniu prac wykopy zostaną zasypane.

Mgr Witold Waniek

Witold Waniek